

IN MEMORIAM CSIZMADIA SÁNDOR

1987-ben ismeretlen hang szólalt meg a telefonban és invitált Pécsre, tanársegédnek. Tüstént utaztam, Budapestről, s a felkínált állást is elfogadtam, noha az akkori intézetvezető bátorítóan figyelmeztetett, előbb-utóbb be kell lépnem a pártba; megígértem, ha eléggé fejlettnék érzem magam, akkor majd megteszem – erre aztán soha nem került sor.

Az időket és embereket sodorja a szél. Most éppen a telefonban ismeretlenül csengő, később barátivá vált hang némult el örökre. Csizmadia Sándoré. Jean-Paul Belmondoval egy napon, mikor Bretagne fölött áthúzott egy fényes meteor.

Csizmadia Sándor, aki filozófia-francia szakon végzett, ezer szálon kötődött a francia (és olasz) kultúrához, különösen pedig Raymond Aronhoz, akit mesterének érzett. 1984-ben interjút közölt Aronról (*Filozófiai Figyelő*, 1984/4) majd előszót írt a *Tanulmány a szabadságjogokról* című pécsi, azóta megszűnt *Tanulmány Kiadónál* megjelent könyvhöz, az általa alapított Raymond Aron Társaság nevében is (1994).

Azonban nagyon kevés volna csak azt mondani, hogy Csizmadia Sándor a pécsi és általában a magyar szellemi élet kiválósága volt, hiszen nála nélkül sem egyetemünk és tanszékünk sem egészen az lenne, amilyenek ma látjuk, tapasztaljuk.

A '89-ben és a kilencvenes évek elején, a változások igen hamar megtalálták az örökmozgó és ezért örökifjú Sándort, aki az 1968-as fiatal-ság szabadságszerető, harcos örökségét haláláig magában hordozta. Immár intézetvezetőként, előbb a Marxizmus-Leninizmus intézetet robbantotta szét, majd pedig kezdeményezte a Filozófia és a Politikai Tanulmányok tanszékek (utóbbi a Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék elődje) létrehozását. Engem, s több fiatal kollégát, akiket ő invitált Pécsre, meggyőzött, hogy igen, most már valóban érdemes politikát tanítani, elemezni, hiszen szabadság van. Később részt vett a nemzetközi szak előkészítésében és maga is mindinkább geopolitikával foglalkozott, tankönyve, könyvei jelentek meg e tárgyban.

2012-ben, 65. életének betöltése alkalmából tanszékünk könyvet adott ki tisztelegve munkássága előtt. A kötet címe, *Az elkötelezett tanító*, részint utalás Raymond Aron önjellemzésére – „elkötelezett szemlélő” – részint arra, hogy Sándornál figyelmesebb, segítőkészebb tanárt nehéz volna találni.

Csizmadia Sándor 75. életében eltávozott. Sándor szelleme mint a meteor fénye, velünk maradt.

*A Politikatudományi és
Nemzetközi Tanulmányok Tanszék nevében
Bretter Zoltán*

